

ዳኞች:- ሐጎስ ወልዱ

ሂሩት መለሰ

ታፈሰ ይርጋ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

አመልካች:- ተስፋዬ አደላ - የቀረበ የለም

ተጠሪ:- አቃቤ ሕግ (መርማሪ ከሳሽ) - የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የወንጀል ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው በአዋሳ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በዚህ ፍርድ ቤት የአሁኑ ተጠሪ በአሁኑ አመልካች ላይ ያቀረበው ክስ አመልካች በ1996 ዓ.ም የወጣውን የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555(ለ) ስር የተመለከተውን በመተላለፍ ቀኑ ባልታወቀ ጊዜ መስከረም ወር 2001 ዓ.ም በግምት ከምሽቱ 2:00 - 3:00 ባለው ጊዜ ሕጋዊ ባለቤቱን በቦክስ በመምታት አንድ ጥርስ ሲያወልቅ ሌሎች ሁለት ጥርሶች ላይም ጉዳት አድርሶ በሐኪም እንዲወልቅ በመደረጉ በሰው አካል ላይ ከባድ ጉዳት አድርጏል የሚል ነው። የአሁኑ አመልካችም ክሱ ደርሷቸው እንዲረዱት ከተደረገ በኋላ በክሱ ተቃውሞ የሌላቸው መሆኑን ገልጸው ስለደርጊቱ አፈጻጸም ግን የክህደት ቃላቸውን ሰጥተዋል። አቃቤ ህግ በበኩሉ አሉኝ ያላቸውን የሰውና የሰነድ ማስረጃዎችን አቅርቧል። ከዚያም አመልካች እንዲከላከሉ ተደርጎ የባለቤታቸው ጥርስ በሌላ ምክንያት የወለቀ መሆኑን የሚያሳይ ጭብጥ በማስያዝ የመከላከያ ምስክርቻቸውን አሰምተዋል። የስር ፍርድ ቤትም የአመልካች ምስክርቻ በግል ተበዳይ ጥርስ በሌላ ምክንያት የወለቀ ስለመሆኑ የማያስረዱና የአቃቤ ሕግ የሰውና የሰነድ ማስረጃዎችን የማያስተባብሉ መሆኑን በመግለጽ ውድቅ አድርጎ አመልካችን በአቃቤ የክስ ማመልከቻ በተጠቀሰው የሕግ ድንጋጌ ስር ጥፋተኛ አድርጎ በሁለት አመት ጽኑ እስራት ወይም በብር 500.00(አምስት መቶ ብር) እንዲቀጣ ሲል ወስኗል። በዚህ ውሳኔ ተጠሪ ቅር በመሰኘት ይግባኝን ለአዋሳ ከተማ መደበኛ ችሎት ይግባኝ አቅርቦ ግራ ቀኝ ከተከራከሩ በኋላ የስር ፍርድ ቤት አመልካችን በከባድ የአካል ማጉደል ወንጀል ጥፋተኛ ካለ

በኋላ በድንጋጌው ላይ ያልተመለከተውን የገንዘብ መቀጮ በአማራጭነት በመጠቀም ቅጣት መወሰኑ ያላግባብ ነው የሚል ምክንያት ይዞ ቅጣቱን በመጨመር አመልካች በአምስት አመት ዕኑ እስራት እንዲቀጡ ሲል ወስኗል። በዚህ ውሳኔ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኛቸውን ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰበር አቤቱታቸውን ደግሞ ለሰበር ሰሚ ችሎቱ ቢያቀርቡም ተቀባይነት አላገኙም። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

አመልካች ሐምሌ 09 ቀን 2001 ዓ.ም በዓፋት ሦስት ገዕ የሰበር አቤቱታ በበታች ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ላይ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተተ ተፈጽሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዘረው አቅርቦዋል። ይዘቱም ድርጊቱ የተፈፀመው በቸልተኝነት እንጂ ሆነ ተብሎ አይደለም ከፍተኛ ፍርድ ቤት ቅጣቱን ጨምሮ የወሰነው ባልተጠየቀ ዳኝነት ነው በማለት ምክንያታቸውን ዘርዘረው ውሳኔው እንዲሻርላቸው ወይም በገደብ እንዲለቀቁ ይወስንላቸው ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታቸው ተመርምሮም አመልካች ጥፋተኛ ተብለው በሁለት አመት እስራት ወይም በብር 500.00(አምስት መቶ) እንዲቀጡ በስር ፍርድ ቤት በተሰጠው ውሳኔ ላይ አቃቤ ሕግ አመልካች ጥፋተኛ የተባለበት የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555(ለ) አማራጭ ቅጣት የማይደነግግ ሆኖ ሳለ አማራጭ ቅጣቱን መወሰኑ አግባብነት የለውም በማለት ባቀረበው ይግባኝ መነሻ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት አማራጭ ቅጣቱን የመሻር አግባብነት እንደተጠበቀ ሆኖ የስር ፍርድ ቤት በአመልካች ላይ የወሰነውን የሁለት አመት እስራት ቅጣት ወደ አምስት አመት እስራት ከፍ አድርጎ የመወሰኑን አግባብነት ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ ተደርጎ አቃቤ ሕግ በቁጥር 1230/85/2002 በቀን 26/04/2002 ዓ.ም በተጻፈ ማመልከቻ መልሱን ሰጥቷል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩ ለሰበር ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንፃር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው አመልካች ጥፋተኛ የተባሉት በኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555(ለ) ስር ነው። በዚህ ድንጋጌ ጥፋተኛ የተባለ አጥፊ ሊቀጣ የሚገባው እንደነገሩ ሁኔታና እንደ ጉዳዩ ከባድነት ከአስራ አምስት አመት በማይበልጥ ዕኑ እስራት ወይም ከአንድ አመት በማያንስ ቀላል እስራት ነው። የስር ፍርድ ቤት አመልካች የተቀመጡት በቀላል እስራት ስለመሆኑ በውሳኔው ላይ አልገለፀም ይህንኑ ተጠቅሞ እስራቱን በገንዘብ በአማራጭ ስለመቀየሩም ያስፈለገው ነገር የለም(ቅጣቱ አንቀጽ 179”ግ” መሰረት ተደርጎ የተወሰነ መሆኑን አያሳይም)። የሆኖ ሆኖ ግን ተጠሪ ለከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሲያቀርብ ለይግባኙ ምክንያት ያደረገው አመልካች ጥፋተኛ ከተባሉት ድንጋጌ አንጻር በገንዘብ መቀጮ በአማራጭ ሊቀጣ አይገባም በሚል ስለመሆኑ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሳኔ ግልባጭ በግልፅ ያሳያል። ተጠሪም በዚህ ችሎት ባቀረበው መልስ ለከፍተኛ ፍርድ ቤት ተገቢው ቅጣት እንዲወሰን ይግባኝ ብለናል ከማለት ውጪ የእስራት ቅጣቱም ቢሆን ያነሰ ስለሆነ ሊጨምር ይገባል በማለት ይግባኝ አቅርቦናል የሚል ክርክር የለውም። በመሆኑም ተጠሪ ለከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ያቀረበው በአማራጭ የገንዘብ ቅጣት መተላለፉ ያላግባብ ነው በሚል ስለመሆኑ ተገንዝበናል። እንግዲህ በወንጀል ጉዳይ ውሳኔ ሲሰጥ ቅሬታ ያለው ወገን ይግባኙን የሚያቀርብበት ሥርዓት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁጥር 195 ስር በግልፅ ተመልክቷል። ስለቅጣት በተለይ የተደነገገው የዚሁ ድንጋጌ ንዑስ ድንጋጌ በንዑስ ቁጥር ሁለት በፊደል “መ” ስር የተመለከተው ሲሆን ይዘቱም ቅጣት አነሰ በዚህ በሚል በግልጽ ይግባኝ ሊቀርብበት የሚገባ መሆኑን ያሳያል። ስለሆነም በግልፅ ጥያቄው ካልቀረበ ፍርድ ቤት ቅጣት ጨምሮ ሊወሰን የሚችልበት ሥርዓት የለም። እንዲህ ሆኖ ከተገኘ ባልተጠየቀ ጉዳይ ዳኝነት እንደመስጠት የሚቆጠር ነው። ወደተያዘው ጉዳይ ስንመለስም ተጠሪ በአመልካች ላይ የተጣለው የእስራት ቅጣት አንሷል በሚል የይግባኝ ቅሬታ ባቀረበበት ሁኔታ የበላይ ፍርድ ቤቶች የሁለት ዓመቱን የእስራት ቅጣት ወደ አምስት አመት እስራት ቅጣት ከፍ አድርጎ መወሰናቸው መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ሆኖ አግኝተናል። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ